Ungefärlig tidsåtgång: 35 min

MEDELSVÅRT MANUS

Bingo om Globala målen och Barnkonventionen

BILD 1

Den 24 oktober är det FN dagen, eftersom det är FN:s ”födelsedag”. FN bildades 1945 för att förhindra krig och hjälpa världens länder att samarbeta, ta ansvar och fördela resurser bättre. FN är en gemenskap mellan världens länder. Huvudkontoret för FN finns i New York, USA. Utanför den stora FN byggnaden i New York finns alla världens flaggor. En plats som synliggör att på jorden finns många länder och när vi ”står” sida vid sida och hjälper varandra då skapar vi en förenad värld – Förenta nationerna! FN!

I FN finns en viktig överenskommelse som kallas Barnkonventionen. Den blev lag i Sverige 2020.

BILD 2

I Barnkonventionen står det mycket som är viktigt i olika så kallade artiklar. I artikel 2 står det exempelvis att alla människor är lika mycket värda och i artikel 7 att alla barn har rätt till ett eget namn.

BILD 3

Det finns omkring 7,8 miljarder människor på vår jord. Tyvärr är världens resurser mycket ojämnt fördelade. 20 procent av världens invånare bestämmer över 80 procent av alla resurser, medans 80 procent av människorna på jorden delar på 20 procent.

Förklara för eleverna genom att skriva på tavlan och göra en praktisk övning:

- 8 personer får exempelvis 2 polkagrisar och 2 personer får 8 polkagrisar.
- Ställ frågor: Ska det vara så här? Vad kan vi göra för att förändra orättvisan? Öppna upp för samtal och ställ följdfrågor.
- Exempel på svar: Vi måste dela med oss, våga bryta med vårt ”ha-mer-begär” och istället tänka på att ge.

Inom FN så bestämde medlemsländerna att från år 2016 till år 2030 fokusera på 17 mål och områden som man just nu informerar om. De handlar om konkreta sätt att bättre förvalta, förädla och fördela jordens resurser. De kallas för de Globala målen.

BILD 4

Det här är symbolen för de Globala målen. Dessa 17 Globala mål är en del av den bredare agenda för hållbar utveckling som kallas Agenda 2030. Agenda 2030 är en plan för hur alla FN:s medlemsstater tillsammans kan skapa en mer hållbar värld och uppnå Globala målen till 2030.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

BILD 5 – Mål 1

Idag lever 1,3 miljarder människor i multidimensionell fattigdom och av dessa är hälften under 18 år. Brist på mat, sjukvård, säkerhet och rent vatten dödar tusentals människor varje dag. Det

Globala målet nr 1 handlar om att avskaffa fattigdom i alla dess former och ge alla människor i världen chans till ett värdigt och tryggt liv.

BILD 6 – Mål 2

Hunger är den största anledningen till varför folk dör i världen. Genom att stödja ett hållbart jordbruk och rättvisa system för att fördela mat och resurser kan vi se till att det finns tillräckligt och näringsriktig mat för alla.

BILD 7

Enligt FN:s barnkonvention artikel 6 och 27 har alla barn rätt till mat. Det är något alla behöver för att kunna leva och utvecklas.

BILD 8 – Mål 3

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer och mål 3 inkluderar alla dessa dimensioner och människor i alla åldrar.

Under de senaste decennierna har stora framsteg gjorts för att förbättra människors hälsa globalt, till exempel så har barndödligheten minskat med 50 procent sedan 1990. Investeringar i hälsa genom förebyggande insatser och modern och effektiv vård för alla gynnar samhällets utveckling i stort och skapar förutsättningar för människors grundläggande rättigheter till välbefinnande. Men förutsättningar för god hälsovård kan också snabbt förändras, som exempelvis när en pandemi sprids över världen.

BILD 9

Enligt FN:s barnkonvention artikel 31 har barn rätt till lek, vila o fritid. Alla människor behöver återhämtning. Barn som utvecklas måste få tid att bearbeta kunskap och ”bara vara” utan att prestera. En skola utan rast fungerar inte, likaså kan man inte arbeta hela tiden utan måste få ledigt. Att utveckla sina intressen på sin fritid gör att man mår bra och trivs med livet.

BILD 10 – Mål 4

Att få gå i skola är en grundläggande mänsklig rättighet. Det är bevisat att bra utbildning där också alla får vara med, är en av de viktigaste delarna för att få ett samhälle att må bra. Trots det beräknas fortfarande 774 miljoner människor i världen inte kunna skriva och läsa, varav två tredjedelar är kvinnor.

BILD 11

Enligt FN:s barnkonvention artikel 28 har alla barn rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

BILD 12 – Mål 5

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot en person drabbar såväl individen som hela samhället. Det har bevisats om och om igen att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till hållbar utveckling.

Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.

BILD 13

Varje människa är värdefull och har något att bidra med. Inget kön ska diskrimineras utan respekteras. Att tänka som i den så kallade gyllene regeln ”som jag vill bli behandlad ska jag behandla andra” är ett bra riktmärke. Då skapar vi en miljö där människor inkluderas och blir bemötta med respekt.

BILD 14 – Mål 6

Tillgång till rent vatten och möjlighet att hålla hygien är grundläggande för människors hälsa och utveckling. Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion och brist på vatten kan därför bli orsak till konflikt, både inom och mellan länder. Men vattentillgång kan också fungera som en enande kraft som stärker samarbete och skapar lösningar för fred.

BILD 15

Genom att borra nya brunnar kan barn och vuxna få tillgång till rent vatten.

Ett exempel är hur organisationen PMU:s samarbetspartner i Sydsudan borrar vattenbrunnar. Brunnarna har underlättat för kvinnor, som tidigare tvingats gå långa farliga sträckor, att nu få tillgång till rent vatten nära sitt hem.

BILD 16 – Mål 7

Tillgång till energi som är hållbar, som kan förnyas och som man kan lita på är en förutsättning för att möta framtidens utmaningar.

En stor del av jordens befolkning har inte tillgång till el, samtidigt som efterfrågan på energi globalt väntas öka med 37 procent till år 2040.

BILD 17

Sol-, vind- och vattenkraft är sätt att använda naturens egen energi.

BILD 18 – Mål 8

Anständiga och trygga arbetsvillkor bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt och är en positiv kraft för hela planeten. Alla som arbetar har rättigheter och vi måste en gång för alla stoppa modernt slaveri, människohandel och barnarbete.

BILD 19

Det finns många fantastiska och modiga människor i vår värld. Marie-Claire är en av dem. Hon bor i Kongo. När hon såg att flera av gruvorna i hennes område styrdes av beväpnade grupper, gick hon till dem och förhandlade med dem att lägga ner vapnen och börja arbeta i gruvan istället. Nu driver hon flera gröna gruvkooperativ som inte tillåter att kvinnor och barn utnyttjas i gruvområdet och där vinsten återinvesteras i de omkringliggande byarna.

Ett sätt för människor att ta makten över sina arbetsvillkor, kan vara att starta egna kooperativ. I Kongo finns även exempel på kvinnor som startat kooperativ för jordbruk och att tillverka väskor. På det sättet har de tagit makten över sina egna liv.

BILD 20 – Mål 9

Att se till att man har industrier som funkar och kan utvecklas är viktigt. Att man tänker miljövänligt i allt och att man är positiv till teknik och nya idéer är också viktigt så att utvecklingen som sker blir hållbar.

BILD 21

Infrastruktur betyder vägar och järnvägar, elnät och andra energisystem, telenät och Internet, samt vatten- och avloppsnät.

BILD 22 – Mål 10

Jämlikhet är viktigt. Då minskar risken för konflikter och jämlikhet är bra för alla människors möjlighet att delta och påverka hur samhället utvecklas. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter oberoende av kön, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder och annan ställning.

BILD 23

Enligt FN:s barnkonvention artikel 14 har alla barn rätt till en personlig tro. Man ska respekteras och kunna praktisera sin tro oavsett vilken religion man tillhör, men även respekteras om man inte har en tro.

BILD 24 – Mål 11

Vi ska jobba för att våra städer och samhällen ska vara rena och miljövänliga och att de blir bra platser att leva på.

BILD 25 – Mål 12

Vår planet har försett oss med ett överflöd av naturresurser, men vi människor har inte nyttjat det på ett ansvarsfullt sätt och konsumerar nu långt bortom vad vår planet klarar av. Visste du exempelvis att 1/3 av den mat som produceras slängs?

Vi behöver ställa om hur vi konsumerar och producerar varor för att minska den negativa påverkan vi människor har på klimat, miljö och människors hälsa.

BILD 26

Luftföroreningar kan ställa till problem lokalt, till exempel för människors hälsa. Luftföroreningar orsakar bland annat hjärt- och kärlsjukdomar samt luftvägssjukdomar. För små partiklar har inga säkra nivåer hittats och därför bör man sträva efter så låga utsläpp som möjligt.

BILD 27 – Mål 13

Klimatförändringarna är ett verkligt hot mot hela vår värld och mot alla oss människor. Att ta hand om vår miljö och natur är jätteviktigt!

Det globala arbetet för att uppnå mål 13 och bekämpa klimatförändringarna tydliggörs ytterligare i Klimatkonventionen och Parisavtalet.

Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska begränsas till åtminstone under två grader genom att främst minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att ge stöd till dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

Tips: Prata gärna kort i klassrummet om vad elever och lärare gör och skulle kunna göra för klimatet.

BILD 28 – Mål 14

Världens hav – deras temperatur, kemi, strömmar och liv – driver globala system som gör jorden beboelig för mänskligheten. Haven täcker 70 procent av vår planet och över tre miljarder människor är beroende av den marina och kustnära biologiska mångfalden för sin försörjning. Hur vi hanterar våra hav är avgörande för mänskligheten som helhet och för att balansera effekterna av klimatförändringarna. Vi har alltid behövt haven. Nu behöver haven oss.

BILD 29 – Mål 15

Hållbara ekosystem och mångfald av djur och växter är grunden för vårt liv på jorden. Vi är alla en del av jordens ekosystem och spelar alla en viktig roll för att bevara livsmiljöer som säkerställer överlevnad av växt- och djurarter på land.

BILD 30

Korallrev är viktiga ekosystem med en enorm färgrik mångfald av både växter och djur.

BILD 31 – Mål 16

Fredliga samhällen och frihet från våld är både ett mål och ett sätt att nå hållbar utveckling. Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa och möjlighet att utöva inflytande och kräva att beslutsfattare tar sitt ansvar.

Att stärka respekten för demokratiska principer och främja mänskliga rättigheter är nyckeln till fredliga, inkluderande och hållbara samhällen.

BILD 32

”Det är inte så konstigt att det är krig i världen när inte ens två syskon kan hålla sams”, sa en mamma en gång. Tanken att skapa fred är svindlande men ändå så nära och värdefull. Fred börjar med dig och mig och berör varje människa. Om vi arbetar för en större tolerans och acceptans för varandras olikheter kommer det skapa en vänligare och fredligare värd. Det handlar inte då om andra och deras ansvar utom om mig och mina val i livet. Att välja en fredlig väg är en stor utmaning men som i längden skapar en bättre värld och trivsam miljö att leva i.

BILD 33 – Mål 17

Världen är idag mer sammankopplad än någonsin tidigare och Globala målen kan bara förverkligas genom globalt partnerskap och samarbete. Mål 17 handlar om hur Globala målen ska kunna bli verklighet.

BILD 34

Att bli sedd och hörd och få den hjälp man behöver i livet är något som FN strävar efter för varje barn.

BILD 35

Tre enkla ord som kan vara ledord i livet och göra så att man mår bra och skapar en trivsam miljö är: HEJ, TACK och FÖRLÅT.

Alltså…

1. Vi hälsar på varandra.
2. Vi tackar när vi får något.
3. Om vi gjort någon illa, så ber vi om förlåtelse.

*Källor använda i manuset: Globalamalen.se, Naturvårdsverket, UNICEF-för alla barn, PMU

Bingospel framtaget av biståndsorganisationen PMU efter idé och manus av Marina Andersson